

Peride Celal
MELAHAT HANIMIN
DÜZENLİ YAŞAMI

♥
CAN

2. BASIM

Peride Celal
MELAHAT HANIM'IN
DÜZENLİ YAŞAMI

TÜRK YAZARLARI

1. basım: 1999

2. basım: 1999

ISBN 975-510-904-8

© Peride Celal / Can Yayınları Ltd. Şti. (1999)

Bu kitap, İstanbul'da Can Yayınları'nda dizildi,
Eko Basımevi'nde basıldı. (1999)

Dizgi: Mine Sarıkaya

Peride Celal
MELAHAT HANIM'IN
DÜZENLİ YAŞAMI

ÖYKÜLER

CAN YAYINLARI LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No. 2, 80060 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0-212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33

PERİDE CELAL'İN
CAN YAYINLARI'NDAKİ
KİTAPLARI

BİR HANİMEFENDİNİN ÖLÜMÜ / *iki öykü*

GEÇENİN UCUNDA / *roman*

GÜZ ŞARKISI / *roman*

JAGUAR / *öykü*

KURTLAR / *roman*

MELAHAT HANIM'IN DÜZENLİ YAŞAMI / *öyküler*

MEKTUP / *öykü*

ÜÇ YİRMİ DÖRT SAAT / *roman*

Peride Celal, 1916 yılında İstanbul'da doğdu. Saint Pulchérie Fransız okulunda okudu. Bir süre İsviçre'de Bern'de Basın Ataşeliğinde çalıştı Yazı hayatına Yedi Gün Dergisinde yayınladığı bir öyküsüyle başladı (1935), bunu Son Posta, Cumhuriyet, Tan, Milliyet gazetelerindeki öykü, röportaj ve romanları izledi. Yazı hayatının ilk on beş yılında aşk ve serüven romanlarıyla tanındı. Bu romanlar arasında *Sönen Alev* (1938), *Yaz Yağmuru* (1940), *Ana Kız* (1941), *Kızıl Vazo* (1941), *Ben Vurmadım* (1942), *Atmaca* (1944), *Aşkın Doğuşu* (1944), *Yıldız Tepe* (1945), *Dar Yol* (1949) vardır. Daha sonra *Peride Celal*'in yazarlığında büyük bir dönüşüm görülür. Daha gerçekçi, daha toplumsal bir bakışla yazdığı bu yeni dönemin kitapları şunlardır: *Üç Kadının Romanı* (1954) *Kırkıncı Oda* (1958), *Gecenin Ucunda* (1963), *Güz Şarkısı* (1966), *Evlü Bir Kadının Günlüğünden* (1971), *Üç Yirmi Dört Saat* (1971), *Jaguar* (1978), *Bir Hanımefendinin Ölümü* (1981), *Pay Davası* (1985), *Üç Kadın* (1987), *Kurtlar* (1991), *Mektup* (1994). Peride Celal, *Üç Yirmi Dört Saat* adlı romanıyla '1977 Sedat Simavi Edebiyat Ödülü'nü, *Kurtlar* adlı romanıyla da '1991 Orhan Kemal Roman Armağanı'nı kazandı. 1996'da 15'inci İstanbul Kitap Fuarı'nda TÜYAP'ın 'Onur Konuğu' seçildi.

İÇİNDEKİLER

Melahat Hanım'ın Düzenli Yaşamı	9
Ağaç	25
Açık Oturum	33
Toz Duman	49
Karşılaşma	67
İskele	77

**MELAHAT HANIM'IN
DÜZENLİ YAŞAMI**

Melahat Hanım, kocası ölünce yeniden İstanbul'a yerleşmeye karar verdi. Çok çekmişti kocasından zavallı. İçkici, kumarbaz, sorumsuz bir adam... Melahat Hanım onu sevmiştir. Sevmese ailesinin karşı çıkmasına aldırmadan peşine takılıp İstanbul'dan İzmir'e gelir miydi? İlk yıllar ballı börek... Sonrası tam bir hırlaşma içinde geçmişti. Ama ne de olsa yıllarca bir yastığa baş koyduğu kocası... Çok ağlamıştı ardından. Bu arada ona olan bütün ödevlerini titizlikle yerine getirmişti: Gazetelere koskocaman ölüm ilanları vermiş, kırkında mevlüt okutmuş, mezarını en iyi mermerlerden yaptırıp kumar borçlarını ödemiştir. Daha bir sürü can sıkıcı iş. Oturduğu apartman katını, iyi bir müşteri bulup satmış, kocasının çalıştığı bankadan tazminatını almış, emekli aylığını bağlatmıştı. İstanbul'daki katı boşaltmak oldukça uzun sürmüştü. Koştur oraya, koştur buraya, yorulup tükenmişti sonunda Melahat Hanım. Ama bir bakıma acısını söndürüp uyutmuştu bütün bu karışık uğraşlar arasında.

İzmir'deki evi satarken eşyaların bir çoğunu elden çıkardı. Eskisine hiç benzemeyen kavgasız, gü-rültüsüz yeni bir yaşam kuracaktı. Bunu iyice aklına koymuştu.

İstanbul'a geldiğinde kiracıların yıkıntıya çevirdikleri katın onarımı için boyacı, parkeci, cilacı, tesisatçı peşinde bir koşuşturmadır başladı. Boyanıp ona-

rılan yeni katını, yeni eşyalarla döşedi. İşlere koşuşturmaktan öleni düşünecek zamanı kalmıyordu. Yorgunluğa karşın keyfi yerindeydi. Dostları, yakınları biraz şaşırmadılar değil, onun bu vurdum duymazlığına.

Badana, kapıların, pencerelerin boyası, parkelere sistire ve sokak kapısına çifte kilit... Mutfağına yeni raflar yaptırdı Melahat Hanım. Raflarına kırmızı emaye tencerelerini dizdi sıram sıram.

İzmir'deki evde çok çilesini çekmişti köhne eşyaların, daracık mutfağın, dibi kararmış eski tencerelerin.

Kocası aldırmanın biriydi. Ancak iki üç yılda bir boya, badana... Sonra hoyrat!.. Kırılmadık, çökmedik koltuk, iskemle bırakmamıştı evde. Kocasının kitaplarının çoğunu kitaplıkla birlikte satmıştı Melahat Hanım. Tahtaları kurtlanmış, rafları çökmüş toz yuvası... Kitaplarsa okunmaktan eskiyip püskümüş. Melahat Hanım İstanbul'a gelince, salonunu süsleyen camlı bir kitaplık almış, renkli, ciltli kitaplar dizmişti içine. O yıl moda olduğunu söyledikleri için, halılara kadar bütün eşyaları açık renk seçmişti. Artık dağıtıp kirletecek kimse olmadığına göre... Yemek odası lake taklidi. Yuvarlak masayı çevreleyen iskemlelerin arkaları uzun; dantel gibi oyma oyma. 'Şahane!' Bakmakla doyulmaz. Yatak odası, örtüsünden, perdelerine kadar pembe çiçekli. Koskocaman bir karyola. Başucu bronzdan; altın gibi parlayan. Pencerelere önlerinde kırmızı sardunyalar...

Melahat Hanım'ın yeni evini beğenmeyen kalmadı. "Doğrusu, 'şahane!'" diyorlardı. "Öylesine güzel 'dekore' edilmiş. Hele renkler!" diyorlardı. O yıl gerçekten de renkler çok önemliydi. Örneğin çoğu yapı-

lar hardal rengine boyanmış küçük kıslalar gibi diziliyordu sokak boylarınca. İçlerinde akide şekeri gibi pembe, yeşil, cart kırmızı olanlar da vardı. Her şey modaya göre uygulanıyordu. Elinden gelse Melahat Hanım da öyle bir renge boyardı apartmanını ama kiracılar karşı çıkmışlardı.

Evet, güzel 'dekore' etmişti evini Melahat Hanım. Sonunda her şey yerli yerine oturmuştu. Zaman zaman başarısına kendisi de şaşıyor. Yeni bir vazo, lamba, şu bu yerini bulduğunda, odaları, salonu, mutfak dolaşp her yanı zevkli bir tablo gibi seyretmekten bıkip usanmıyordu.

Mutluluğuna diyecek yoktu. Kurduğu düzeni kimse bozamazdı artık. Orada burada ağzına kadar dolu kül tablaları, mutfak köşelerine atılmış boş içki şişeleri, masaların üstünü dolduran eski gazeteler, dergiler, raflardan taşan üst üste yığılmış kitaplar, yerlere atılmış yastıklar, oturmaktan ezilip büzülüp kaymış koltuk minderleri... Kirli pabuçlarla kanepelere uzanmak, oraya buraya ceket, palto, pijama atıp terlikleri salonun ortasında unutmak, yatakta örtüleri çekiştirip kendi üstüne alarak... Bencil! Yok, yok... Bütün bunlara paydos. Bir başkasının terli sıcaklığından uzak, gece yarıları uykusunun en tatlı yerinde üstüne binen sarhoş kocasının elinden kurtulmak için bağırip çağırarak uyanmalar, bütün o rezillikler...

İlk gece yeni evinde, geniş, güzel yatağında, kollarını, bacaklarını savurup yayılarak bir güzel uyudu Melahat Hanım. Sabah kalktığında yorgunluğunu üstünden atmıştı. Yeni bir kan akıyordu sanki damarlarında, öylesine sağlıklı, sevinçliydi. Mutfağına geçip kendisine güzel bir kahve pişirdi. Gümüş gibi parlayan çaydanlığı ocağın üstüne koydu. Beyimizin kah-

vesini, kahvaltısını hazırla, yatağına kadar götür... Oraya buraya attığı giysilerini toplayıp eline ver. Oh! Kurtulmuştu bütün bu angaryalardan. Gene de beğenmezdi: "Çay iyi demlenmemiş, ekmeğe taze değil, peynir kaskatı," diye sürüp giden dırdırlar... Hele o pis pis geyirmesi sofradan kalkarken... Uzaktan bile insanın yüzüne barut gibi çarpan alkollü, acı soluğu... 'Bundan sonra canım için yaşayacağım' diye, düşündü Melahat Hanım. Mutfak masasının bir köşesine ilişip parlak, krom bulaşık çukuruna, kırmızı, emaye tencerelerine karşı yaptı kahvaltısını. Kahvaltı takımını çabucak yıkadı. Mutfaktan çıkarken eşikte durup baktı. Ocağı, muslukları, rafları, hiç dokunulmamış gibi parlıyordu. Ne kadar hoş bir görüntü! İzmir'deki küçük, yarı karanlık mutfağı anımsayınca, "Oh be!" diye sevindi. Yemek yapmaya bayılırdı kocası. Eli de lezzetliydi doğrusu. Hele bir içli pilavı, soğanlı yahnisi vardı... Eksik olsun pilavı da, yahnisi de... Arkasında bir sürü bulaşık bırakıp çıkardı mutfaktan. ıslık çalarak, umursamaz... Öyle de boğazına düşkün! Giysilerindeki yağ lekeleri. Akşama kadar uğraş dur, çıkaracağım diye. Ya gömleklerinin ütüsü? Sevmediği şeylerin başında gelirdi gömlek ütölemek Melahat Hanım'ın. Genç kızken babasının, kardeşlerinin bütün gömlekleri... Evlendiğinde de kurtulamamıştı ütünün bunaltıcı sıcağından. Daha neler neler...

Melahat Hanım mutfaktan ıslık çalarak çıktı o sabah. Farkında değildi, ama kocasının ıslıkla çaldığı şarkı vardı dudaklarında.

Öğleden sonra, köşe bucağı iyice gözden geçirdi. Mutfakta bulduğu bir iki eksikliği, alışveriş için hazırladığı listeye ekledi.

Her şey yerli yerindeydi yeni evinde. Bu da onu bir kez daha mutlu kıldı. Perdeleri ne güzel çekmişti buruşturmadan, koltuklar uslu uslu köşelerinde, kül tablaları pırıl pırıl... Artık öyle şırrak diye, yırtar gibi perdeleri açmak yok, tuvaletten banyoya, banyodan yatak odasına şap şap, yalınayak gidip gelmeler, sigara küllerini oraya buraya savurup küllükleri yarı basılmış izmaritlerle doldurmak yok...

'Bu günden sonra her şey, her zaman yerli yerinde olacak,' diye başını salladı Melahat Hanım, kararlı. Sokak kapısının önünde, kapı altından atılmış sabah gazetesini aldı. Oh be! "Önce sen okuyacaksın, hayır ben okuyacağım" kavgası da bitmişti. Kocasının okuyup buruşturduktan sonra yatağın üstüne attığı dağılmış gazeteler ne kadar sinirine dokunurdu. Eline almak istemezdi bir zaman. Sanki adam sayfaların içinde ne varsa sömürüp bitirmiş, kendisine okunacak bir şey bırakmamış gibi.

Bir eski okul arkadaşıyla buluşup çarşı pazar dolaşacaklardı o gün. Dostunun telefonunu beklemek için gazetesini elinde, çiçekli penceresinin önündeki yeni koltuğuna eskitmekten korkar gibi nazikçe ilişip oturdu Melahat Hanım. Gazetesini açtı, kadın süs eşyalarına ayrılan magazin sayfasında aradığını buldu: Ünlü bir kadın yazarın köşe yazısı... Melahat Hanım da bir çokları gibi kendini bulurdu o satırların arasında. Bakalım gene ne yazmış, diye meraklandı. Kocası olsa alay ederdi: "Feminist kokona!" diye. Kocasına göre, kadınları kollayan yazar; çirkin, erkek delisi, evde kalmış bir kızdı kesin.

Başlığı okuyunca gülümsedi Melahat Hanım: "Beyler hizaya gelin!" Şöyle bir göz attı satırları atlayarak:

Peride Celal

MELAHAT HANIMIN DÜZENLİ YAŞAMI

Değerli yazarımız *Peride Celal*'in bu son kitabında altı yeni öykü yer alıyor. Romanlarını da, öykülerini de alabildiğine yalın, gösterişsiz bir dille yazan bir yazar *Peride Celal*. Bu yalınlık, büyük bir ustalığın becerisidir. Süslemeyi hiç bilmez, çünkü süslemek elinden gelmez *Peride Celal*'in. O yalınlığın, süslenmemiş edebiyatın incelik dolu ustasıdır. Kitaba adını veren *Melahat Hanımın Düzenli Yaşamı* adlı ilk öyküde, kocasının ölümünden sonra yeni ve çok düzenli bir yaşam kurmaya çalışan bir yaşlı kadının içine düştüğü yalnızlığın, bu yeni yalnızlıkla baş edemeyişinin müthiş bir çizimle gözler önüne serildiğini göreceksiniz. *Ağaç* adlı öyküde kocaman bir salonun ortasındaki bir ağaçla o salonda yaşayan bir kadının dostluğuna tanık olacaksınız. *Açık Oturum*, bir televizyon programına çıkarılan bir temizlikçi kadının değişen dünyası size hiç de yabancı gelmeyecek. *Toz Duman*, kitapta yer alan öykülerin belki de en güzeli. Bir adanın değişen insanlarıyla birlikte nasıl değiştiğini bu kadar yalın, bu kadar güzel görüntülemek her yazarın başaracağı bir şey değil. *Karşılaşma*, koparılmış, bitirilmiş bir aşkın yıllar sonrasını dile getirirken, *İskele* adlı son öykü, müthiş bir atmosfer öyküsü. Usta yazarımızın bu çok genç öykülerini kıvançla sunuyoruz.

ISBN 975-510-904-8

9 789755 1109046 >

Kapaktaki resim: PIERRE BONNARD